

Šime Savić

ZAŠTITA OŠTEĆENIKA KAO POTROŠAČA IZ OBVEZNOG OSIGURANJA OD AUTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI

SAŽETAK

U radu je obrađena problematika zaštite trećih oštećenih osoba obveznim osiguranjem od odgovornosti za štete uzrokovane uporabom motornih vozila. Koristeći se povijesnom metodom izloženo je uvođenje obveze sklapanja ugovora o osiguranju od odgovornosti za štete uzrokovane uporabom motornih vozila. Iz povijesnog prikaza izvučen je zaključak o svrsi i cilju uvođenja obveze sklapanja ugovora o osiguranju od automobilske odgovornosti. Temeljem komparativne analize utvrđeno je da je glavna svrha modernog zakonodavstva zaštita žrtava cestovnog prometa, zbog čega se oštećene osobe tretiraju kao potrošači osigurateljne usluge temeljem obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti.

Nažalost, u Bosni i Hercegovini te tendencije tek su na početku i ne slijede tijek koji se već dulje vremena može vidjeti u pravu Europske unije. Nakon prikaza aktualnog stanja zaštite trećih osoba pred osigurateljem po zakonodavstvu i sudskoj praksi u Bosni i Hercegovini, i u Republici Hrvatskoj, prešlo se na prikaz sredstava (mjera) koje poduzimaju države da bi efikasno omogućile oštećenim osobama naknadu štete od osiguratelja već u izvansudskom postupku naknade štete.

Ukazano je na nedostatke u postupku naknade štete, razlozima otezanja postupka i dugotrajnosti postupka, a što prijeti poništenjem same svrhe uvođenja obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti i opterećivanjem domaćeg sudstva nepotrebnim (brojem) sporova iz razmatrane materije. Detaljno su obrađene nove mjere koje moderna zakonodavstva uvode kako bi pojačale efikasnost izvansudskog puta naknade štete iz prometnih nezgoda, kao što su propisivanje tzv. direktne obrade šteta, forsiranje autonomnog prava u cilju uređivanja odnosa između osiguratelja međusobno (sporazumi o odricanju od međusobnih regresnih zahtjeva, sporazumi o djelomičnoj participaciji) i osiguratelja i treće oštećene osobe (osiguranje prava oštećene treće osobe na prigovor na rješenje štete koje mu izdaje osiguratelj, omogućavanje bržeg rješenja odštetnog zahtjeva kroz institucije pravobranitelja osiguranja i centara za mirenje).

Problemu dokazivanja prava na naknadu štete, odnosno odgovornosti štetnika i njegovog osiguratelja, prišlo se polazeći od konkretnih postupaka osiguratelja, kao što su nepriznavanje Europskog izvješća o nesreći, zabrani priznanja odgovornosti za štetu osiguraniku, inzistiranje na zapisniku policije, rješenju suca za prekršaje i sl. U okviru ovoga obrađen je i problem liječničke dokumentacije s obzirom na liječničku tajnu, ali i s obzirom na europske propise o zaštiti osobnih podataka.

Jedan od gorućih problema u Bosni i Hercegovini je i to što je Bosna i Hercegovina u međunarodnom cestovnom prometu izvan sustava tzv. registarske pločice vozila kao dokaza postojanja valjanog osigurateljnog pokrića, zbog čega su njezini građani hendikepirani i otežano mogu prelaziti državnu granicu u međunarodnom cestovnom prometu. Dat je prijedlog rješenja toga problema, odnosno – mjera koje trebaju država i osiguratelji poduzeti da bi taj veliki problem konačno bio riješen.

U okviru rada posebna pažnja posvećena je problematici zaštite tzv. prve osobe, osobe vozača/štetnika koji su vrlo često i sami žrtve prometa, a ostaju bez ikakve naknade temeljem ugovora o obveznom osiguranju od automobilske odgovornosti. Pri prikazu ovoga problema i prijedlogu njegovog rješenja pošlo se od sličnih pravnih sustava zaštite koji već postoje u nekim zemljama, kao što je švedski sustav, francuski sustav, izraelski sustav i sl. Obradena je mogućnost da obvezno osiguranje od odgovornosti za štetu uzrokovanu uporabom motornog vozila preraste u sustav osiguranja od štete uzrokovane uporabom motornog vozila.

Zaključno, u radu su dati prijedlozi *de lege ferenda* za rješenje svih uočenih nedostataka sadašnjeg sustava zaštite oštećenika kao potrošača iz obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti. Materija koja je obrađena kompletan je prikaz sustava zaštite oštećenih osoba u cestovnom prometu, na jednom mjestu, s jasnom konstatacijom sadašnjih nedostataka i prijedlozima o brznoj i učinkovitoj zaštiti oštećenika kao potrošača.

THE PROTECTION OF AN INJURED PERSON AS A CONSUMER OF THE OBLIGATORY AUTOMOBILE LIABILITY INSURANCE

SUMMARY

The thesis hereinafter analyses the issue of the protection of third injured persons by the obligatory automobile liability insurance for damages caused by automobile use. By employing the historic method, the implementation of the obligation for automobile liability insurance contracting is presented. The historic overview serves as a basis for drawing up the conclusion on the purpose and the aim for implementing the obligation of automobile liability insurance contracting. Based on the comparative analysis it has been demonstrated that the main purpose of the contemporary legislation is to protect road traffic victims who are consequently treated as consumers of insurance services under the obligatory automobile liability insurance.

Unfortunately, these tendencies are only at the very beginning in Bosnia and Herzegovina and they do not follow the trend which can be observed in the EU legislation for a sometime now. After displaying the actual situation in regard to the protection of third persons in front of an insurer as stipulated by the legislation and legal practise in Bosnia and Herzegovina as well as in the Republic of Croatia, the overview of resources (measures) undertaken by the states is shown describing how the states, already in the out-of-court settlements for damage compensation, ensure efficient damage compensations to injured persons by insurers.

The drawbacks of the insurance indemnity are pointed out as well as the reasons for protraction and lingering of proceedings, which may threaten the annulment of the very purpose of the obligatory automobile liability insurance as well as burdening the national legislator with unnecessary (number of) disputes relating to the relevant subject matter. The new measures which the contemporary legislations implement with the scope of strengthening the effectiveness of the out-of-court settlements for insurance indemnities caused by traffic accidents are elaborated in detail, such as the regulation of so-called direct damage elaboration, promotion of the autonomous right with the scope of regulating the relations among insurers themselves (agreements on waiving mutual recourse claims, agreements on partial participation) and between an insurer and a third injured person (to ensure the right of the third injured person to object the decision on damages issued by an insurer, to ensure a

speedy decision of the indemnity claim through the institution of the insurance ombudsman and through mediation centres).

The issue of the argumentation of the indemnity right, i.e. the liability of an injurer and its insurer, is dealt with by postulating the concrete proceedings of the insurer, such as the repudiation of the European Accident Report, the injunction of the acknowledgement of liability for damages to an insured, the insistence on the police minutes, the Magistrate's decision, and similar. Within this topic, the problem of the medical documentation with regard to the obligation of medical secrecy and to the EU General Data Protection Regulation is examined.

One of the most troubling problems in Bosnia and Herzegovina is that in terms of the international road traffic Bosnia and Herzegovina is outside of the so-called registration plate system where the registration plate of a vehicle serves as a proof of a valid insurance coverage. This is a great handicap for its citizens causing them difficulties when crossing the state borders in the international road traffic. The proposal of the solution is presented, i.e. the proposal of measures to be conducted by the State and insurers to solve this huge problem.

This thesis dedicates special attention to the issue of the protection of so-called first person, i.e. the person of a driver / injurer who is often himself/herself a victims of road traffic but remains without any damage compensation pursuant to the contract on obligatory automobile liability insurance. In order to explain this problem and to propose its solution, the similar legal protection systems which already exist in some states such as the Swedish, the French system, the Israeli system, etc. are depicted. The possibility that the obligatory automobile liability insurance evolves into the system of the automobile liability insurance is elaborated.

Finally, *de lege ferenda* proposals are provided addressing the solutions for all the perceived drawbacks of the present system which stipulates the protection of the injured as consumers pursuant to the obligatory automobile liability insurance. The relevant issues, which is discussed onwards, present the overview of the system relating to the protection of injured persons in road traffic, all gathered in one place, with the straightforward display of the current disadvantages and the proposals with the scope of a rapid and effective protection of insured persons as consumers.